

Muligheder og udfordringer i udviklingen af et ordblindeligt læringsmiljø

Siden marts 2022 har vi gennem projekt ”Er der en ordblind til stede?” forsøgt at skabe et læringsmiljø, hvor vi har arbejdet med inklusion af ordblinde i værkstedsundervisningen på tre forskellige PGU-værksteder. Tanken var, at man i stedet for at trække den ordblinde elev ud af klasserummet eller udstille eleven ved at rette særlig opmærksomhed på vedkommende, ville tilrettelægge og gennemføre en undervisning, hvor alle elever behandles ud fra en ordblindeligt didaktik, der omfavner alle elever – ordblinde eller ej.

Projektperioden er ved at nå til sin ende og vi er i samarbejde med vores konsulent, Line Leth, blevet mere erfaringsrige i henhold til, hvilke muligheder, men også udfordringer, der kan være i udviklingen af et ordblindeligt læringsmiljø i værkstedsundervisningen.

Synlig læring og dens muligheder

De deltagende undervisere har beskrevet projektet som en øjenåbner, der har synliggjort, hvordan små ændringer i undervisningen har bidraget til store forskelle i form af mere overskud til læring hos eleverne. Det, der gentages blandt underviserne er, at de alle er blevet klogere på, hvad de vil sige at være ordblind. Hvad indebærer ordblindheden i en socio-emotionel kontekst, hvilke strategier benytter ordblinde elever sig af og hvordan der kan skabes bedre rammer for en undervisning, hvor alle elever kan deltage på lige vilkår.

”I starten af projektet syntes jeg, at det var frustrerende, for jeg tænkte, at det ikke ville omfavne alle vores elever, men jeg har undervejs ændret holdning, da en stor del af vores elever har haft glæde af værktøjerne og den struktur, der er blevet skabt.”

Ifølge Rasmus, der er faglærer på fiskeri, har værktøjerne også været specielt gode for elever med diagnoser, der indebærer koncentrationsbesvær, som eksempelvis ADHD. Nogle af de ting, der er blevet arbejdet med på dette værksted, er at strukturere undervisningens form og indhold. Dette indebærer blandt andet en tidsplan for dagen, tydelighed om brug af elektroniske enheder samt en løbende rammesætning af forventninger til eleverne. Især faglærernes egen motivation og ikke mindst deres lydhørhed over for elevernes motivation og energi har skabt muligheder for at implementere nye læringsmetoder og ordblindeligt tiltag. På fiskerilinjen har de under projektperioden arbejdet med 5 forskellige måder at skrive portfolio på. Idéen udsprang af, at faglærerne Finn og Rasmus overhørte eleverne snakke om Minecraft i deres pause og spurgte ind til om det kunne lade sig gøre at skrive portfolio i Minecraft Education – det kunne det, og det fungerede rigtig godt i en lang periode, hvorefter den fælles interesse for Minecraft mindskedes blandt eleverne – det fik faglærerne til at koncentrere sig om indholdet og gøre det til deres primære formål at give eleverne oplevelsen af, at de godt kan skrive og lave portfolio uafhængigt af hvilket format, det bliver lavet i.

”Inden projektet var jeg ved at brække mig over portfolio. Jeg syntes faktisk ikke, at eleverne overhovedet skulle skrive portfolio. Sådan har jeg det ikke mere. Nu giver det mening, og det er sjovere. Fordi det virker.” (faglærer, fiskeri)

Modellering som redskab til fordel for alle elever

Det var ikke kun arbejdet med strukturen i undervisningen, men også nye læringsmetoder, der gjorde underværker for både faglærerne og eleverne. Line introducerede faglærerne for værktøjet

”modellering”, hvor læreren i første omgang selv skulle vise løsningen af en opgave. Derefter skulle de gøre det i fællesskab, hvorefter eleverne skulle prøve at løse det i grupper. Afslutningsvis skulle eleverne arbejde individuelt med det. I den guidede instruktion skulle løse en opgave i fællesskab.

De elever, der normalt ikke ville formå at løse opgaven grundet skrivevanskeligheder, ordblind eller ej, rakte hænderne op og kom med en masse kommentarer til, hvad der kunne skrives. Den ene elev efter den anden knyttede kommentarer til, og der blev skrevet på opgaven i fællesskab. Denne metode muliggjorde, at elever med skrivevanskeligheder og ordblindhed kunne deltage i undervisningen på lige vilkår med alle andre elever. Det gjorde det også nemmere for den enkelte elev efterfølgende at arbejde med opgaven individuelt, når der var et konkret udgangspunkt at arbejde ud fra, samtidig med at der blev anvendt læse-skriveteknologier.

Forholdet mellem den ønskede og reelle praksis

Selvom faglærerne havde en masse aha-oplevelser undervejs, og eleverne blomstrede under dette, bliver vi ligeledes nødt til at erkende, at der fortsat er lang vej til at etablere et ordblindevenligt læringsmiljø på tværs af alle hold på FGU'en. Det er gennem projektet blevet tydeligt, at faglærerne ikke har tilstrækkelig erfaring og relevante didaktiske- /undervisningskompetencer til fuldt ud at inkludere ordblinde elever i undervisningen.

For at vi kan lykkes med at skabe et ordblindevenligt læringsmiljø på tværs af alle hold, skal faglærerne opkvalificeres yderligere i didaktiske-/undervisningskompetencer, således at der kan skabes bedre rammer for at understøtte udviklingen. En stor del af vores faglærere er rigtig dygtige til deres fag og kan inden for deres fag lære eleverne meget om bl.a. materialekendskab og arbejdsteknikker – men når det eksempelvis kommer til formidling af, hvordan AppWriter anvendes, eller hvordan man kan strukturere undervisningen således, at den er mere ordblindevenlig, mangler vores faglærere kompetencer. Manglende kompetencer medvirker til en modstand mod ny læring, hvilket faglærerne også var bevidste omkring under projektperioden:

”At tage noget nyt ind i undervisningen er udfordrende, det kræver tid og mere overskud. Selv om jeg synes, det er vildt fedt, så er det uvant, og jeg er ikke uddannet lærer, så det kræver meget energi og overskud.”

De mestringsstrategier, der gør sig gældende for eleverne, er de selvsamme mestringsstrategier, der er relevante i henhold til lærerne. Det handler for faglærerne om, hvilken rolle de ønsker at tage i processen i henhold til udviklingen. Der er inden for mestringsstrategierne en fordeling mellem de kæmpende, de afslappede og de opgivende. De kæmpende ser det som deres opgave at klare sig godt og har troen til, at de godt kan. De afslappede ser det ikke som deres opgave at klare det godt med den tanke at der er så meget andet de er gode til. De opgivende er godt klar over, at det er vigtigt at klare sig godt, men har ikke troen på at det kan lade sig gøre og at det ikke nytter noget at prøve. Manglende kompetencer, frustration over ikke at kunne gennemføre og mangel på tid og overskud har medvirket til, at faglærerne i nogle eller under hele projektperioden har anvendt de afslappende og de opgivende strategier. Dette kan blandt andet have en negativ effekt på forankringen af ordblindevenlige tiltag i undervisningen.

Det er dog ikke kun manglende kompetencer, der kan skabe frustration hos faglærerne. Udviklingen af nye didaktiske metoder i undervisningen kræver, at der er tryk og overskud på det faglige

indhold. Det kræver tid og energi for faglærerne at kaste sig ud i både at skulle implementere nye læringsmetoder og ordblindevenlige tiltag. Hvis der ikke er tryghed og overskud i det faglige indhold, kan det blive svært for faglærerne at arbejde med nye didaktiske metoder. På baggrund af dette, vil det være en god idé i arbejdet med udviklingen af ordblindevenlige læringsmiljøer i fremtiden, at overveje, hvilke områder der kan arbejdes med, hvor det faglige indhold er velkendt og trygt for faglærerne. Dette kan forebygge de udfordringer, der kan forekomme således at man undgår at skulle udvikle undervisningens form og indhold på samme tid.